Міністерство освіти і науки України
Полтавська державна аграрна академія
Департамент агропромислового розвитку
Полтавської обласної державної адміністрації
Science and Research Institute of Social and Economic Development (Чехія)
ГО «Науково-дослідний інститут
соціально-економічного розвитку»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Сумський національний аграрний університет
Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет
Білоруський державний аграрний технічний університет
Кооперативно-торговий університет Молдови
Євразійський національний університет
ім. Л. Н. Гумільова (Казахстан)
Information Systems Management Institute (Латвія)

Матеріали

IV Міжнародної науково-практичної конференції «Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики»

14-15 квітня 2020 р.

Полтава 2020

УДК 658.005.22
ББК 65.291.21

Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції: збірник наукових праць / за ред. І. А. Маркіної. Полтава : ТОВ «Сімон», 2020. 275 с.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Полтавської державної аграрної академії (протокол № 15 від 18 березня 2020 року)

У матеріалах конференції розглядаються загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти методології та практики сучасного менеджменту.

Збірник розрахований на науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів закладів вищої освіти, фахівців-практиків.

Матеріали друкуються мовою оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.

УДК 658.005.22
ББК 65.291.21

© Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПДАА заборонено

СЕКЦІЯ 7
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

О.В. Калашник, к.т.н., доцент,
С.Е. Мороз, к.п.н., доцент
Полтавська державна аграрна академія

ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Сьогодні в Україні і світі відбувається багато драматичних і несподіваних подій, які важко було передбачити та спрогнозувати. На їх тлі багато людей втрачають роботу, а розриви між освітою та життям, очікуваннями суспільства і ринком праці стають все більш драматичними. У таких умовах звернення до питань, пов'язаних із підприємницькою освітою, є особливо актуальним.

Для України, яка активно впроваджує реформи на шляху розвитку більш відкритої і конкурентоспроможної економіки, вирішення проблеми удосконалення навчання підприємництву стає необхідною і нагальною. Як підготувати випускників до самозайнятої праці та відкриття власного бізнесу? Чи можна розвинути у здобувачів вищої освіти підприємницьке мислення, підприємницькі навички, підприємницькі компетенції – ці та безліч інших питань, пов'язаних із підприємницькою підготовкою, активно обговорюються у освітянській спільноті.

Вітчизняні та зарубіжні дослідники висловлюють думку, що відмінність компетентного фахівця від кваліфікованого полягає у тому, що перший не тільки володіє певним рівнем знань, умінь, навичок, але й здатний реалізовувати їх у роботі [1, 2]. Нам імпонує позиція науковців, які вважають, що компетентність передбачає наявність у людини внутрішньої мотивації до якісного здійснення своєї професійної діяльності, сформованість професійних цінностей і відношення до своєї професії як до цінності.

У будь-якому випадку, компетентний фахівець здатний

виходити за рамки предмета своєї професії, він володіє творчим потенціалом саморозвитку. Враховуючи вищезазначене, науковці розглядають підприємництво як компетентність, а саме, як процес інноваційного використання і поєднання ресурсів для реалізації можливостей з метою прискорення соціальних змін та/або вирішення соціальних потреб.

Звернемося до досвіду країн ЄС, де розвиток підприємницького потенціалу громадян і організацій протягом багатьох років є однією з ключових цілей. Службою науки і знань Європейської комісії виділені 3 складові підприємницької компетентності, розвиток яких протягом життя сприяє успішній адаптації молоді у соціумі та на ринку праці [2] (рис.1).

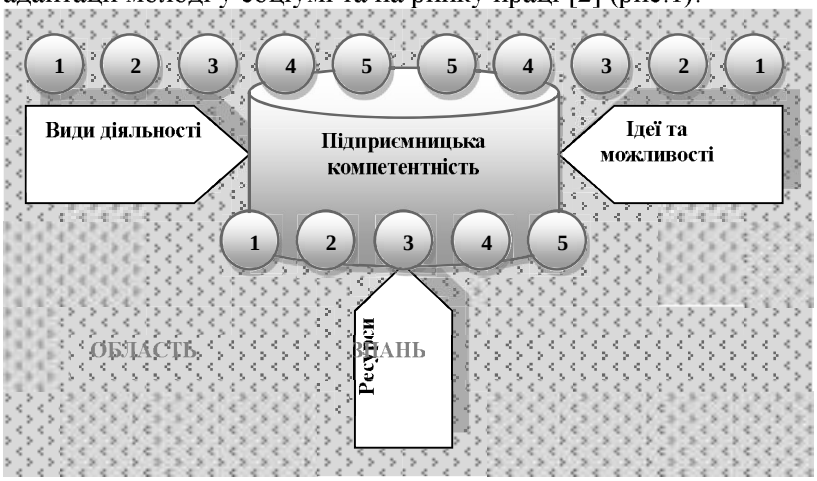

Рис. 1 Структура підприємницької компетентності

Як видно на зображенні, підприємницька компетентність містить три складові: ідеї та можливості, ресурси та види діяльності. Кожна з них, своєю чергою, складається з п'яти основних навичок (компетенцій). У підсумку, п'ятнадцять визначених навичок дозволяють людині реалізувати себе як підприємця, а також як особистість і частину суспільства. Розглянемо ці навички (компетенції) детальніше.

У підрозділі *Ідеї та можливості* представлені навички, які необхідно розвинути на етапі розробки підприємницької ідеї: 1) уміти визначати можливості (використовувати свою уяву та

навички, щоб визначити можливості створення цінності); 2) творчість (просування креативних, але конкретних ідей); 3) бачення (презентація свого бачення майбутнього); 4) уміти визначати потенціал ідеї (пошук найкращих способів поліпшити ідею); 5) застосувати етичне мислення (оцінювати наслідки і вплив ідей, можливостей і дій у всіх аспектах).

У підрозділі *Ресурси* представлені п'ять інших навичок, які необхідні для прийняття рішень: 1) поінформованість і ефективність (віра у себе, свою здатність рухатися вперед і впливати на хід подій); 2) мотивація і наполегливість (зібраність, зосередженість, налаштованість не здаватися); 3) мобілізація ресурсів (бути у змозі знайти матеріальні і нематеріальні ресурси для реалізації ідеї і кращого управління наявними обмеженими ресурсами); 4) фінансово-економічна грамотність (розвиток своїх знань, своїх фінансово-економічних ноу-хау); 5) мобілізація інших (здатність надихати і залучати до справи інших).

У підрозділі *Види діяльності* визначені такі п'ять навичок: 1) уміння брати на себе ініціативу (уміння приймати виклик і діяти, не чекати, поки зробить хтось інший); 2) планування і управління (уміння визначити пріоритети, організувати і стежити за діяльністю); 3) здатність справитися з невизначеністю, розгубленістю і ризиком (уміння керувати ситуаціями, швидко і гнучко приймати рішення); 4) здатність працювати з іншими (уміння зміцнювати свій творчий хист, працювати у команді, об'єднуватися, створювати мережі); 5) здатність вчитися на власному досвіді (уміння вчитися на практиці, з урахуванням успіхів та невдач).

Ця модель демонструє підприємництво як здатність перетворювати ідеї і можливості в дії і цінність за допомогою мобілізації ресурсів. Такі ресурси можуть бути особистими (самосвідомість і самоефективність, мотивація і наполегливість), матеріальними (засоби виробництва і фінансові ресурси) або нематеріальними (конкретні знання, навички і відносини).

Узагальнюючи викладений матеріал, зазначимо, що не існує ієрархії між вищеозначеними навичками (компетенціями), всі вони важливі і мають гнучко застосовуватися відповідно до

конкретного контексту підприємницької діяльності.

Список використаних джерел:

1. Пуховська Л. П., Ворначев А. О., Леу С. О. Професійний розвиток персоналу підприємств у країнах Європейського Союзу. Київ: ІПТО НАПНУ. 2015. 176 с.

2. Competence areas and learning progress. URL : https://ec.europa.eu/jrc/en/entrecomp/competence-areas-and-learning-progress (date of appeal 27.03.2020).

Л.М. Потапюк, к.пед.н., доцент
Луцький національний технічний університет

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ОДНА ІЗ ВИЗНАЧАЛЬНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЗРІЛОСТІ ЛЮДИНИ ТА ЇЇ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ

Відповідальність є надзвичайно складним морально-етичним, психічним утворенням та суперечливим явищем. Відповідальність носить індивідуальний і водночас суспільний характер та відіграє важливу роль у забезпеченні нормальної життєдіяльності суспільства і людини у ньому, в реалізації своєї місії й особистісного потенціалу. Передумовою відповідальності завжди є вибір індивідом можливої поведінки, яка визначається миттєвим вільним вибором можливостей власного розвитку.

Феномен відповідальності як особистісної якості та якості діяльності розглядається в психолого-педагогічній практиці нерозривно з категорією активності особистості й основним механізмом узгодження цілей та інтересів різних людей між собою та із суспільством взагалі. У цьому контексті активність розуміють як найвищу життєву здібність суб'єкта, який цілеспрямовано організує свій життєвий шлях. Активність особистості виявляється у двох основних формах: ініціатива та відповідальність. Типологічність активності полягає саме у перевазі однієї з цих форм над іншою та різному способі їх зв'язків у різних типів [1].

Основними чинниками (джерелами), які переважно системно і цілеспрямовано формують відповідальність людини, виступають навчання, виховання, соціалізація, особистісний